

KUR'ANSKO KAZIVANJE O ŠUAJBU, A.S.

O Šuajbu, a.s., Kur'an govori u pet sura: el-E'araf, Hud, el-Hidžr, eš-Šu'ara' i el-'Ankebut. Kazivanje u suri el-'Ankebut i suri el-Hidžr je kratko, dok je u ostalim surama ono dato naširoko. Međutim, u svim surama Allah, dž.š., prije kazivanja o ovom vjerovjesniku i njegovom narodu govori o ranijim vjerovjesnicima i njihovima narodima. Ti vjerovjesnici su: Nuh, a.s., i njegov narod, zatim Hud, a.s., i njegov narod 'Ad, Salih, a.s., i njegov narod Semud, te Lut, a.s., i njegov narod. Kazivanje o Lutu, a.s., i njegovom narodu obično prethodi kazivanju o Šuajbu, a.s., i njegovom narodu. Kur'an ističe kako su raniji narodi, koji su okretali glavu od vjerovjesnika koji su im bili poslani i vjerovanja u jednog jedinog Boga, Allaha, dž.š., živeli u širku, činili razne vrste grijeha: Nuhov narod je bio okrutan i poročan, sve je pokvarenjak i nasilnik (*fādžir*) rađao nevjernika –pokvarenjaka, i kažnjen je potopom; Hudov narod je „pristajao uza svakog silnika, inadžiju“ (*we-ttebe'ū emre kulli džebbārin 'anīd*) i kažnjen je nekom vrstom užasne Allahove, dž.š., kazne; oholi, nevjernički Salihov, a.s., narod, Semud, kažnjen je „strašnim glasom“ (*es-sajha*); Lutov narod je činio ono što niko prije njega nije činio, naime odao se homoseksualizmu, ali i drugim vrstama grijeha pa je kažnjen strahobnim zemljotresom i „kišom grumenja od pečena blata“ (*we emtarna 'alejha hidžāreten min sidždžīlin mendūd*) „obilježenim kod Gospodara tvoga“ (*musewwemeten 'inde Rabbike*) , a onda je Šuajb, a.s., poslan narodu Medjena i Ejke, koji su živjeli u izobilju. Ta dva naroda su se odala jednom posebnom vidu grijeha: drumskom razbojništvu, zakidanju na litru i kantar, krađi i korupciji, te propagandi protiv Allahove, dž.š., vjere i Šuajbova nubuvveta kako bi ih iskrivili i lažno predstavljali drugima, kako slijedi u suri el-E'araf:

A Medjenu – njegova brata Šuajba. “O, narode moj,“ govorio je on, “Allahu se klanjajte, vi drugog Boga osim Njega nemate! Dolazi vam jasan dokaz od Gospodara vašeg, zato pravo na litru i na kantar mjerote i ljudima stvari njihove ne zakidajte, i red na zemlji ne remetite kad je već na njoj red uspostavljen. To je bolje za vas, ako vjerujete.

I ne postavljajte zasjede na ispravnom putu, prijeteći i od Allahova puta odvrćajući one koji u Njega vjeruju, želeći krivi put. I sjetite se da vas je bilo malo i da vas je On umnožio, a pogledajte kako su skončali oni koji su nered pravili.

I ako jedni od vas vjeruju u ono što je po meni poslano, a drugi ne vjeruju, pa pričekajte dok nam Allah ne presudi, jer On je sudija najbolji!“

Evo kakav je bio odgovor vlastodržaca Medjena, „onih koji su se oholili“ (*elledhine istekberū min qawmihi*):

„Ili ćete bezuvjetno naše običaje prihvatiti, ili ćemo mi, o, Šuajbe, i tebe i one koji s tobom vjeruju iz grada našeg istjerati!“ – „Zar i protiv naše volje?“ – reče on.

„Ako bismo vjeru vašu prihvatili nakon što nas je Allah nje spasio, na Allaha bismo laž iznijeli. Mi ne treba da je prihvaćamo, to neće Allah, Gospodar svjetova, jer Gospodar naš znanjem Svojim sve obuhvaća; u Allaha se uzdamo! Gospodaru naš, Ti presudi nama i narodu našem, po pravdi, Ti si sudija bajpravedniji!“

A glavešine naroda njegova, one koje nisu vjerovala, rekoše: „Ako pođete za Šuajbom, bit ćete sigurno izgubljeni!“

Nakon toga, Uzvišeni opisuje kako je kaznio taj nevjernički narod:

I zadesi ih potom strašan potres i oni osvanuše u zemlji svojoj mrtvi, nepomični.

Oni koji su smatrali Šuajba lašcem –kao da nikad nisu u njoj ni bili; oni koji su smatrali Šuajba lašcem – oni su nastradali.

U svome tefsiru, ibn Džerir et-Taberi, prenoseći od ibn Ishaka, kaže da je Šuajb vodio porijeklo od Ibrahima Halilu'r-Rahmana, da se zvao Šuajb ibn Mikil ibn Ješdžur (na sirijskom: Jethrūn), da je poticao iz jednog medjenskog plemena te da je svoju zajednicu pozivao da bude poslušna Allahu, dž.š., a ne lažnim božanstvima, da se pridržava Allahovih odredbi, da prestane činiti nered na zemlji i da ga ne sprječava u njegovom vjerovjesničkom pozvanju. Govorio im je: „Narode moj, Klanjajte se Allahu, dž.š., jednom i jedinom Bogu; niko drugi osim Njega koji vas je stvorio nema pravo da mu se ljudi klanjaju!“ Govorio im je: „Napunite pravedno mjeru kada ljudima vagate na litri i na kantaru i nemojte ih zakidati!“

Riječ koja se ovdje i na drugim mjestima u Kur'anu spominje je: *bakhs* – što znači: obescjenjivanje tuđih stvari, davanje i određivanje manje, nepravedne cijene tuđim stvarima; tako da bismo dio ajeta:

La tebkhasu'n-nase ešja'ehum

mogli prevesti: Nemojte, silom državne moći, funkcije i sl., smišljeno umanjivati vrijednost i cijenu tuđih stvari kako biste ljude primoravali da vam ih prodaju budzašto. Ibn Kesir veli: „Stanovnici Medjena su bili nevjernici koji su se bavili drumskim razbojništvom, ugrožavanjem prolaznika. Obožavali su drvo Ejku, oko koga je bilo gusto grmlje. Po svojim

djelima i međusobnim odnosima ubrajali su se među najgore ljude. Krivo su mjerili i zakidali na vagi. Uzimali su preko mjere, a plaćali ispod cijene.“

Govorio im je:“Nemojte praviti nered na zemlji kad je na njoj red uspostavljen, to vam je bolje!“

Dhalikum khajrun lekum – to vam je bolje: mufessiri kažu da to ovdje znači – a Allah najbolje zna -: bolje vam je da na halal način zarađujete, tj. da će vam ono što na halal način zaradite u trgovini donijeti dobit, a ono što nepravedno, lihvom i kamatom, otmete od ljudi – to je haram, i to će vam propasti! Božiji Poslanik, s.a.v.s., je rekao:“Makar bile i velike, kamate će završiti sa malim!“ Uzvišeni kaže:

Allah uništava kamatu, a unaprjeđuje sadaku (El-Beqare, 276).

U istoj suri, el-E'araf, Uzvišeni dodaje još jedan teški grijeh u koga je bio ogrezao ovaj narod. Vjerovjesnik Šuajb im je govorio:

I ne postavljajte zasjede na svakom putu, prijeteći ! (85-86)

Es-Sudejj u svome tefsiru kaže, prenoseći od ashaba, da je Šuajbov narod od prolaznika uzimao desetinu od njihove imovine i da je od ovog naroda potekao ovaj haram, dok se u drugim tefsirima (npr. kod Ševkanija) navodi da su oni, kuda god bi naiđi Šuajb, a.s., stavljali balvane ili slične prepreke kako on ne bi mogao proći tim putem, i da su svakome ko bi mu priđi da čuje šta on naučava prijekali kaznom. Stavljajući takve prepreke pred Šuajbom, oni su uzvikivali:“Eto ide lažov! Ko mu priđe, kaznit ćemo ga!“

Zato se u istoj suri kaže:

I od Allahova Puta odvrćajući one koji u Njega vjeruju i želeći ga iskriviti (86).

Oni su, dakle, ne samo fizički, nego i u duhovnom, vjerskom smislu ugrožavali ljude na putu, a Šuajb, a.s., koga je poslanik Muhammed, s.a.v.s., nazvao *Khatibul-embijaom (Rječitim vjerovjesnikom)*, blago im je govorio:

I sjetite se kada ste bili malobrojni pa vas je On umnožio, i pogledajte kako su završili oni koji su nered pravili (86)-

Međutim, oni su mu se – kako se vidi iz nastavka ove sure ali i iz drugih, spomenutih sura – rugali, pa ih je stigla teška, trostruka kazna:

I zadesi ih potom strašan potres, i oni osvanuše u svojim kućama povaljani (91).

Ibn Kesir kaže: Zemlja se u njihovoj blizini uzdrmla i njih snažno potresla, tako da su njihova tijela bez duša ostala i sve se živo pretvorilo u mrtvo.

Za zlodjela koja su činili Allah im je dao: žestoki potres – jer su i oni pokušali psihički uzdrmati Vjerovjesnika i njegove ashabe; strašan krik – jer su i one pogrđnim krikovima dočekivali ovog blagog vjerovjesnika; kaznu iz oblaka – jer su oni, podrugujući se, od Šuajba, a.s., tražili da na njih spusti kaznu s neba (eš-Šu'ara', 185-8).

Ibn Kesir o ovoj posljednjoj kazni kaže: Zadesila ih je strašna žega; Allah je dao da sedam dana ne puše ni povjetarac, pa im nije koristila ni voda, ni hlad, ni zavlačenje u skloništa. Zato su izašli u pustinju gdje se pojavio oblak ispod koga su se počeli sakupljati i sklanjati ne bi li se osvježili u njegovom hladu. Kada su se svi sakupili, Allah je dao da ih iz oblaka počne gađati vatra i plamen, da se pod njima zemlja zatrese, a iz neba im dođe zaglušujući krik. Tako su pomrle i nastradale ove aveti.

Braćo i sestre,

Kada god Kur'an govori o prošlim narodima i njihovim vjerovjesnicima, on to ne govori radi zabave ineteresantnim pričama, nego radi pouke i poduke. Kazivanje o Šuajbu, a.s., govori i nama – jer se i u našem društvu pojavio grijeh njegova naroda u velikome mnoštvu, čini nam se, na svakom koraku. Posebno krađu oni koji su moćni; oni koriste mehanizme države da bi vršili grijeh *bakhsa* – tj. kada sebi ili državi naplaćuju, uzimaju preko mjere, a kada drugima plaćaju, onda ih zakidaju. Svi znamo stvarnost u kojoj živimo: zakidaju nas od pijace do najvećih poslovnih i finansijskih transakcija, modernim sredstvima i načinima. Sve je više onih koji misle i vjeruju da se samo haramom može obogatiti, a sve je manje onih koji svoju opskrbu traže i stižu na halal način. Haram nas je preplavio na sve strane! Haram svih vrsta: nevjerništva, neposlušnosti Allahu, dž.š., golotinje, prostitucije, homoseksualizma, lihve, kamate, krađe, lažnih svjedočenja, psovke, ogovaranja... A Allah, dž.š., nas opominje poplavama, velikim hladnoćama, žegom, oskudicom... Imamo li pameti pa da Njegove savjete uzmemo k srcu, da se pokajemo i zamolimo Ga za oprost i beričet i izbjegnemo još teže kazne kojima On prijete svakom narodu koji se okrene od Njegove Opomene i od Sunneta poslanika Muhammeda, s.a.v.s.?!

Sarajevo, 22.04.2016.

Prof. dr. Džemaludin Latić